

zerska sestra, ki bo materi ob otrokovi postelji pokazala vse potrebne ukrepe. Obenem bo poročala zdravniku o zdravstvenem stanju otroka.

**Posebne naloge di-
alnih dolžnosti:**

1. proučevanje zd-
potrebne podatke in i
zaključkov mora ugot

a) vzroke, ki zavi
najvažnejše činitelje i:
b) vrsto bolezni, l
zdravljenje;

c) najpogostnejše
timi ukrepi preprečev

2. zdravstveno na
otroški vrtci;

3. zdravstvena vzgoja staršev, ki jo vršijo nenehno vsi zdravstveni kadri
dispanzerja, se mora v centru dopolniti z izvedbo praktičnih tečajev za starše.
Kratki tečaji o razvoju otroka, o negi zdravega in bolnega otroka, o prehrani
otroka v raznih starostnih dobah, o najvažnejših infekcijskih boleznih in njih
profilaksi, o mentalni higieni itd. naj skupno s filmi in smotrno organizira-
nimi razstavami pomagajo staršem v skrbi za njihove najmlajše;

4. vzgoja strokovnega kadra je učna naloga otroškega dispanzerja, ki bo
vršil tudi nalogo demonstracijskega centra. Vsi kadri, ki morajo
skrbeti za zdravje otroka, se bodo lahko tu seznanjali z otroško zdravstveno
problematiko, tako tisti, ki se šele šolajo — gojenke šol za medicinske sestre
in otroške negovalke, študenti medicine — kot tisti, ki izpopolnjujejo svoje
znanje — že diplomirane sestre, zdravniki, zdravniki na specializaciji.

Čemu torej otroški dispanzer? Da z vsemi sredstvi in prijemi, ki jih
zmoremo, zboljšamo zdravje naših dojenčkov in predšolskih otrok.

dispanzer še vrsto speci-

namen mora zbirati vse
. Na temelju statističnih

ri čemer mora ugotoviti

i izvesti dobro zaščito in

raziskati in z učinkovi-

rale otroke, kot so jasli,

O delu medicinske sestre v posvetovalnici za noseče*

Med. s. Majda Musek

Ime ustanove same — posvetovalnica za noseče žene — že samo po sebi
označuje posebno dejavnost te ustanove v našem preventivnem zdravstvu. Delo
te ustanove temelji v glavnem na posvetovanju. Mislim na posvetovanje med
zdravo nosečo ženo na eni strani in zdravnikom, sestro, babico na drugi strani.
In kaj pravzaprav je predmet tega posvetovanja? Predvsem: kako naj se
noseča žena utrjuje, hrani, oblači, kakšno naj bo njeno razvedrilo — skratka,
kako naj živi, da si ohrani zdravje in da se bo otrokov organizem razvijal
pravilno. Da bi pa bili nasveti zdravnika za vsako ženo ravno njej primerni
(poleg splošno veljavnih načel), je osnova posvetovanju zdravstveni pregled
noseče žene, ob katerem se odkrijejo ženi morda nepomembna znamenja, ki

* Problematiki te ustanove, ki ji pri nas šele utiramo pot, nameravamo po-
svetiti v prihodnje več člankov. Za uvod objavljamo članek, ki razčlenjuje vlogo
medicinske sestre v tej ustanovi. — Op. ur.

pa so zdravniku važen signal za pravilen posvet z ženo, da se preprečijo resnejše motnje, ki prav lahko pozneje ženo in otroka močno prizadenejo. Posvet žene z zdravnikom je torej eden izmed važnih ukrepov za ohranitev zdravja.

Ali pa je s tem že vsè storjeno? Ne! S področja posvetovalnice je to samo del, pri katerem je noseča žena več ali manj pasivna. Vemo, da imajo naše žene navado lepo poslušati, vendar se navodil zelo pogosto ne drže; ko zapro vrata posvetovalnice, mnogim spuhte marsikateri nasveti, predvsem pa tisti, ki bi ji utegnili spremeniti dosedanji način življenja. Tu nastopi svoje važno delo medicinska sestra. Njena najvažnejša naloga je, da aktivira ženo samo, da ji vzbudi zanimanje za dana navodila, da pomaga ženi odstraniti oziroma premagati težave, ki vplivajo slabo na njeno zdravstveno stanje.

Kako naj to stori?

Začnimo pri ureditvi posvetovalnice! Vsi vemo, da se dobro počutimo v sobi ali stanovanju, četudi je skromno, vendar tako urejeno, da diha domačnost. V taki sobi čutimo vzdušje za zaupen pogovor. Torej: če bomo uredili naše posvetovalnice tako, da bodo nudile ženam občutek zaupnosti in domačnosti, je izpolnjen eden izmed važnih, sicer na prvi pogled le zunanjih, v resnici pa pomembnih pogojev za uspešno delo v posvetovalnici. To ni težko storiti. Že v čakalnici postavimo mize in stole tako, da nudimo možnost zadrževanja in morebitnega pogovora v manjših skupinah. Mize naj bodo pogrnjene z okusnimi prti. Po mizah namestimo posodice s cvetjem. Okna opremimo z zavesami, po stenah naj bodo okusno razmeščene slike (fotografije ali umetniške slike). Izogibajmo se stereotipnih parol, ki v velelniku izražajo higienska pravila. Naša opozorila naj bodo napisana tako, kot da so naša odprta pisma, namenjena ženi, ki jo pričakujemo. Tudi motivi na slikah naj zajemajo delo žene, ubranost v naravi, toploto urejene družine itd. In še nekaj! Če le imamo sredstva, postavimo v čakalnico omarico, ki je zasteklena kot vitrina. Služi nam kot skromna stalna higienska razstava. V njo lahko postavimo pravilno mesečno predlogo, pas za nosečnost, pas za čas po porodu, modrček itd. Takšno majhno razstavo lahko občasno menjujemo, treba je le mobilizirati našo domiselnost. Če le zmoremo, poskrbimo za čakalnico kakšno revijo, časopis in podobno. Nikoli pa ne razložimo po mizah zdravstvenovzgojnih letakov. Tu je letak prav gotovo neumesten, saj vemo, da doseže svoj namen le, če predhodno opozorimo na njegovo vsebino ali pa problem, ki ga letak obravnava, načnemo v aktivnem pogovoru z ženo. Letaki so dober zdravstvenovzgojni pripomoček, samo uporabljati jih moramo na pravem kraju in v pravem času.

Večina naših čakalnic v posvetovalnicah za noseče žene je hkrati sprejemna soba, kjer žene vpisujemo, tehtamo in pojasnjujemo zdravnikova navodila. Tu se mora praktično izkazati sestrina obzirnost in smisel, da ume ženine osebne zadeve obravnavati diskretno. Zato naj bo miza, ob kateri vpisujemo, ločena od čakalnice z majhno stekleno steno, tako da je sestra z ženo med vpisovanjem in pogovorom ločena od ostale čakalnice in da žene ne moti prisotnost drugih žena v čakalnici.

Soba za pregled in posvetovanje z zdravnikom prav tako ne potrebuje veliko opreme. Važno je, kako je nujno potrebna oprema razvrščena. Razvrstitev opreme naj bo funkcionalno smotrna. V tej sobi mora najti sestra mesto za »intimni kotichek«, to je za oni prostor, kjer se žena lahko nemoteno sleče in pripravi za pregled.

To bi bilo nekaj misli v zvezi z opremo posvetovalnice za noseče, pri kateri lahko sestra docela uresniči nekatere važne pogoje, da bo že po tej strani posvetovalnica lahko vršila svoje posvetovalno poslanstvo.

Zdaj pa beseda o drugem, še važnejšem vprašanju: kako ravnamo z ženo in kako obravnavamo njene probleme?

Prej sem že omenila, da mnoge žene ne izpolnjujejo vseh zdravstvenih navodil, ki jih dobijo. Dolžnost sestre je, da ugotovi, ali se žena ravna po zdravnikovih navodilih. Vendar naj to stori čimbolj obzirno. Hkrati naj se informira o vzrokih, zakaj ne upošteva zdravnikovih navodil.

Tu bo naletela na mnogo stvari: na omalovaževanje zdravstvenih navodil, na preobremenjenost z delom, zaradi katere postaja žena brezbrizna do same sebe, ali celo na bojazen, da bi z ravnanjem po navodilih, ki jih je dobila v posvetovalnici, vzbudila pri možu ali tašči mnenje, da pretirava in se celo razvaja. Saj vemo, da pogosto še danes slišimo žene, ki trde, da vendar ni potrebna takšna pažnja, češ, saj so naše matere tudi nosile in rodile, pa niso imele toliko skrbi same s seboj. Poleg tega pa je ženino duševno ravnovesje v nosečnosti precej labilno, zelo je občutljiva in pretirano reagira na vtise. Razumljivo je torej, da lahko njena najbližja okolica ženo ovira pri ravnanju po naših navodilih, če namreč žena sama teh navodil ne razume oziroma jih omalovažuje. Zato je velike važnosti, da sestra ženi v njenem položaju pomaga. V odkritem pogovoru ž njo bo spoznala, kakšne so razmere na domu žene, poiskala bo možnosti za praktično izvajanje navodil in po potrebi tudi družini na primeren način obrazložila navodila ter domače prepričala o tem, kar je ženi potrebno za zdravo nosečnost. Vsekakor bo sestra večkrat morala govoriti tudi z njenim možem. Dostikrat namreč se izkaže, da ta niti v osnovah ne pojmuje pravilno ženine fiziološke funkcije in bremen materinstva. Če bo sestra vse to hotela storiti, si bo morala najprej pridobiti zaupanje žene. Če bo posvetovalnica res dihala v vsem prijetno ozračje, če bo sestra s svojo osebno urejenostjo, s svojim toplim, vedrim in taktnim načinom vzpostavljala svoj kontakt z ženo ob prvem srečanju z njo v posvetovalnici, sem prepričana, da bo v svojem delu uspela.

Če sestra spozna pravilno svojo nalogo v posvetovalnici, če ji je delo za žene in otroka več kot samo dolžnost njenega poklica, torej tudi osebno notranje zadovoljstvo, bo znala najti način, da bo dajala in ohranjevala to zaupno vzdušje v posvetovalnici. To je zelo važno zato, da bo to vzdušje začutil tudi zdravnik, ki je zaradi pomanjkanja kadra le honorarno vezan na posvetovalnico, pa ima za seboj navadno že dolgo in utrudljivo dopoldne dela v bolnišnici ali kakšni drugi zdravstveni ustanovi. Tako bo pod vplivom tega vzdušja — čeprav na delo v posvetovalnico navadno ne prihaja najbolj spočit — vskladil svoje delo in pristop k ženi z odnosom ostalega osebja posvetovalnice. Ves delovni »team« bo na ta način delal harmonično in dajal že na zunaj vtis skladnega, človeško toplega kolektiva, ki se zaveda svojih skupnih dolžnosti in dejstva, da je le v popolni ubranosti mogoče doseči konkretne uspehe.

Seveda pa velja eno: zdravnik mora — kot seveda tudi sestra — pravilno razumevati bistvo preventivne ustanove, kot je posvetovalnica. Imeti mora za takšno delo osebno veselje in biti mora topel človek, ki ima smisel in potrpljenje za osebne težave posameznih žena, ki se zatekajo v posvetovalnico in ji zaupajo, in končno mora znati preprosto in sugestivno posredovati svoja navodila.

Do babice ima sestra še posebne dolžnosti. Usmerjati jo mora v preventivno dejavnost, v sodobno pojmovanje predporodne zaščite, skrbeti mora za njen napredek in razvoj ter z dobrim, tovariškim odnosom koordinirati medsebojno sodelovanje in celotno delo.

Tako urejena ustanova bo resnično privabljala žene in bo med njimi zaeno tudi najboljši propagator za uvajanje higienskega načina življenja in bo tako postala živa, dejavna pomoč v zaščiti matere in otroka.

Tudi oslovski

Čeprav se morda oslovski kašelji za našo državo zahteva mnogo žrtev in prizadeti širši otroki. Kratek vsi kašelji najresnejša otroška bolezen.

V letih 1950—1955: nje sledi sledeče število otrok:

V prvem letu življenja

Pertussis	33
Diphtheria	9
Morbilli	8
Meningitis ep.	13
Tetanus	10
Scarlatina	0

uspešno uprli!

Čeprav je vendarle res, da je oslovski kašelji ak problem. Ta bolezen prizadeti nje, pa tudi med starejšimi otroki, n pokaže, da je oslovski kašelji najnežnejši starosti otrok. V Sloveniji sledi sledeče število otrok:

V prvih petih letih

33
55
17
29
18
8

V najnežnejši starosti je torej oslovski kašelji med nalezljivimi boleznimi najpogostnejši vzrok smrti. Tudi v prvih petih letih življenja gre za dobro število smrtnih žrtev na njegov račun, saj je takoj na drugem mestu za davico.

Čeprav je že od leta 1948 pri nas uvedena obvezna prijava te bolezni, vendar se prijavlja le majhno število bolnikov in še to predvsem za časa epidemij. Ni si težko predstavljati, da so resnične številke smrtnih primerov oslovskega kašlja še mnogo večje, ko se za vzrok smrti ne navaja prava diagnoza, temveč le najpogostnejša komplikacija te bolezni, pnevmonija.

Oslovski kašelji, kot tipična otroška nalezljiva bolezen iz kapljicne skupine, ima v svoji epidemiologiji nekatere posebnosti. Predvsem moramo vedeti, da se občutljivost otrok za to bolezen približuje splošni, 100 %-ni sprejemljivosti. Le izredno redko se zgodi, da se otrok ne okuži in ne zboli, če pride v stik z bolnikom. Da ta bolezen ne zajame mnogo širšega obsega, se moramo zahvaliti predvsem dejstvu, da pri oslovskem kašlju ne poznamo zdravih kliconoscev in da je okužba mogoča le pri neposrednem srečanju z bolnikom. Verjetnost okužbe je tem večja, v čim bolj zgodnji fazi bolnikove bolezni se otrok sreča z njim. Največja pa je verjetnost okužbe v prvih dveh tednih